

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ¹

ΣΤ'. — Καρὰ Κόλι, Χαζίρ ὄλ!

Ὡς τόσο δὲν ἀργήσανε νάρθουν τὰ Χριστοῦγεννα. Τὰ φορέματα ποῦ μοῦ τοίμαζε τώρα καὶ δυὸ βδομάδες ἢ ἀδερφή μου εἴτανε βαλμένα κοντὰ στὸ προσκέφαλό μου, νὰ τὰ βρῶ τὴν αὐγή, σὰ μὲ ξυπνήσουνε νὰ μὲ πάρουνε στὴν ἐκκλησιά. Σηκωθήκαμε τρεῖς ὥρες πρὶ νὰ ξημερώσῃ. Τὸ «κόλι» ἀκόμα φώναζε ἀπὸ τὸ κάστρο, καὶ τὰ γερὰ λόγια του διαλαλοῦσανε στὸν ἀέρα: «Καρὰ Κόλι, Χαζίρ ὄλ!» Μούγκριζε τὸ κόλι σὰν ἕνα θεριὸ ποῦ ξυπνᾷ τὴ νύχτα γιὰ νὰ τρομάξῃ τὸν κόσμον. Τὸ μουγκρητὸ αὐτὸ εἴταν κι' ἀπὸ τοῦ λειονταριοῦ τρομερώτερο.

Ὅχι, δὲν εἶναι τὸ Κόλι Θεριό. Εἶναι σὰν πεθαμένος, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ μνημοῦρι, κι ἀνεβαίνει στὴν Τάμπια, καὶ φωνάζει πὼς ἐδῶ, εἶναι ἡ Κόλαση ἢ ἀληθινή, κι ὄχι κάτω... «Καρὰ Κόλι, Χαζίρ ὄλ!» Μὴν τοὺς χαρίζετε τίποτις αὐτοὺς τοὺς ἀμαρτωλοὺς, λέει ἡ ἄγρια φωνή... Τοὺς πρέπουνε μεγάλα καὶ φριχτὰ βάσανα. Στὸν ἄλλο κόσμον τόση πίσσα δὲ βράζει. Ἐκεῖ βασανίζονται οἱ ψυχές γιὰ μικρὰ κρίματα. Ἐδῶ εἶναι ποῦ πλερώνονται οἱ μεγάλες οἱ ἀμαρτίες. Στὰ χέρια σας εἶναι δοσμένη ἡ φοβερὴ ἀγγαρεία, νὰ τοὺς τυραννῆτε τοὺς κολασμένους... Μὴν κοιμάστε, κι ἄς εἶναι καὶ νύχτα... Ὅπου κρυφιστενάζουν οἱ κολασμένοι, ἐσεῖς—Χαζίρ ὄλ!

Αὐτὰ, κι ἄλλα τέτοια μοῦ εἶπε πολλές φορές κατόπι τὸ Κόλι. Τώρα ἀκουγα μοναχὰ τὸ μουγκρητὸ, κι ἀνατριχιάζα. Ἡ μάνα μου μ' ἔντυνε, κι ἐγὼ ἀκουγα τὸ Κόλι!

Ἀξάρνα, — Ντάγκ! Χτυπᾷ καὶ τὸ σήμαντρο! Εἴτανε τὸ πρῶτο τὸ σήμαντρο. Ἀνέσανα! Σύχασε ἡ ψυχὴ μου. Νὰ ποῦ ζοῦσε καὶ κάποιος ἄλλος στὸν κόσμον ἔξω ἀπὸ τὸ Κόλι. Ὁ γέρος ὁ Παπᾶ Νικόδημος, ποῦ μᾶς προσκαλοῦσε νὰ πᾶμε νὰ προσκυνήσουμε τὸ Χριστὸ ποῦ γεννιέται.

Ντυθήκαμε, πήραμε τὸ φανάρι, καὶ βγήκαμ' ὄξω. Ἀπάνω στὸν οὐρανὸ λαμπρὴ ξαστεριά· κάτω στὴ γῆ, σκοτάδι μαῦρο. Περνούσαμε τοὺς στενοὺς δρόμους ἀμίλητοι σὰ φαντάσματα. Τὰ δόντια μου τουρτούριζαν ἀπὸ τὸ κρῦο, κι ἀπὸ τὴν κρυάδα τῆς νύχτας. Ὁ χειμῶνας συντρόφεινε μὲ τὸ Κόλι, νὰ μὲ τρομάξουν. Ἐτρεμα σὰν τὸ ψάρι. Ἀκουγα τὸ μουγκρητὸ καὶ περπατοῦσα βιαστικὰ καὶ μ' ἕνα ψεύτικο θάρρος. Τὸ μόνο ποῦ μὲ παρηγοροῦσε καὶ μὲ σύχαζε κάποτες, εἴτανε σὰν ἔφεγγε τὸ φανάρι ἀπάνω σὲ κανέναν τοῖχο, σὲ καμιὰ πόρτα ποῦ γνώριζα. Μοῦ φαινότανε σὰν κάποιος φίλος ἢ γνώριμος ποῦ μοῦ ἔλεγε, — ἐδῶ

εἶμαι καὶ μὴ φοβᾶσαι. Μιλοῦσα τότες τῆς μάνας μου καὶ τῆς ἀδερφῆς μου σὰ νὰ εἴτανε μέρα, σὰ νὰ μὴν εἶχε Κόλι στὸ Κάστρο. Γίνουμον παλικάρι.

Ἀκόμα λίγο καὶ φτάξαμε. Περάσαμε τὴν αὐλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεθήκαμε τὸ νάρθηκα, μπήκαμε μέσα. Πρέπει νὰ εἶμαστε ἀπὸ τοὺς πρώτους.

Ζ'. — Στὴν ἐκκλησιά.

Ὁ παπᾶ Νικόδημος γύριζε ἀκόμα δῶ καὶ κεῖ, κι' ἔδινε προσταγές τοῦ Καντηλιανάρτη. Δὲν ἀνεθήκαμε στὸ γυναικίτη. Πήγαμε στὴ γωνιὰ τῶν γρηῶν, ἐκεῖ ποῦ εἶχε τώρα ἡ μακαρίτισσα τὸ στασιδὶ τῆς. Σιγὰ σιγὰ ἄρχισε νὰ μαζεύεται ὁ κόσμος. Ἦρθε κι ὁ δάσκαλος, κι' ἔπιασε τὸ στασιδὶ τοῦ δεξιοῦ ψάλτη, κι ὁ δεξὴς ὁ ψάλτης, ποῦ ἔψαλλε μοναχός του τίς Κεριακές, πῆγε τώρα στ' ἀριστερά. Κι ἄρχισε ἀξιμέρωτος «ὄρθρος.» Τὰ τροπάρια περνοῦσαν ἀπὸ τὸ δεξιὸ παγκάρι στ' ἀριστερό, καὶ σὰν τελειωναν, τὰ ξανάρχιζαν πάλι, νὰ μαζευτῆ ὁλος ὁ κόσμος. Καλὰ τὰ ψάλλε ὁ δάσκαλος, καὶ χαίρουσαν νὰ τ' ἀκούς. Μὰ τί λέγανε, δὲν εἴτανε δική μας δουλειά.

Ἐνα πρᾶμα ἐνοιωθα τότες, κι αὐτὸ εἴταν ἡ μουσικὴ. Τὸν ἀκουγα τὸ δάσκαλο καὶ δὲ χόρταινα. Δὲν καταλάβαινα πὼς μπορούσε ὁ χλωμὸς ἐκεῖνος φοβεριστῆς τῶν παιδιῶν νὰ γίνεταί τώρα ἄγγελος μέσα στὴν ἐκκλησιά, καὶ νὰ γλυκαίνει τὸ ἴδιο τ' αὐτὶ ποῦ τραβοῦσε μὲ τὸ χέρι του τίς προάλλες. Παρακαλοῦσα νὰ μὴν τύχη καὶ πάψη, καὶ δὲν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τέτοια παρακάλια ὁ φίλος.

Πολλές φορές μὲ συγκίνησε ὁ καταφρονημένος αὐτὸς θησαυρός, θησαυρός ὄχι φερμένος ἀπ' ἔξω, μῆτε σακαμμένος ἀπὸ τὸ χῶμα, μόνο ποῦ ζῆ καὶ βασιλεύει μὲ χίλια τραγούδια, μοιρολόγια καὶ ψαλμωδίες. Ἄν εἶναι τὰ «ιδιόμελά» μας κατεβασμένα ἀπὸ καποστὲς χρόνια, δὲν πάει νὰ πῆ πὼς εἶναι καὶ πεθαμένα σὰν τὰ λόγια ποῦ ψάλλονται. Κοίταξε ὁμως δασκαλήτικη γνώση: Τὴ νεκρὴ γλῶσσα πολεμοῦμε νὰ τὴ ζωντανέψουμε, καὶ τὴ ζωντανὴ μουσικὴ νὰ τὴν πνίξουμε μέσα στὴ φράγκικη! Γιὰ νὰ γίνουμε πολιτισμένος λαός, ὅλα μας πρέπει ν' ἀλλάξουν. Ἡ μουσικὴ μας πρέπει νάρθῃ ἀπὸ τὴ Φραγκιά, κι ἡ γλῶσσα μας ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα. Σιγὰ σιγὰ θὰ μᾶς φέρουν καὶ τίς χαρές μας ἀπὸ τὸν Παράδεισο, καὶ τοὺς πόνους μας ἀπὸ τὴν Κόλαση, καὶ σὰ δὲν ἔχουμε πιά τίποτις δικό μας, θὰ ψάλλουμε σὲ φράγκικη σκοπὸ «Εὐοῖ, εὐάν» μὲ τοὺς ἀγγέλους, καὶ «Ἰῶ, ἰῶ» μὲ τοὺς δαιμόνους. Καὶ τότες θὰ δοξαστοῦμε, καὶ θὰ μᾶς δοῦν οἱ Φράγκα!

τί μεγάλο Έθνος γενήκαμε, και θά μᾶς δώσουν τὴν Πόλη!

Ὡς τόσο ἄρχισε νὰ γλυκοχαράζει ὁ οὐρανός, ἀρχίσανε νὰ τρέμουν και νὰ λυώνουν τ' ἀστέρια, ἄρχισε νὰ λάμπη κ' «ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ» στὸν κόσμος, και στάθηκε ὁ πᾶτερ Νικόδημος στὴ μέση τῆς ἐκκλησίας, και φώναξε μὲ τὴ βροντερή του φωνή και μὲ τὸ Βαγγέλιο στὸ χέρι, πῶς εἶναι βλογημένη. Ἐφρουγε ὁ «ὄρθρος» ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἔφρουγε κι ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά. Στὸν οὐρανὸ ἔβγαине ὁ ἥλιος, στὴν ἐκκλησιά, ὁ Χριστός. Χαρὰ και φῶς ἔξω, παρηγοριά κ' ἐλπίδα μέσα στις ἀπλοϊκὲς ἐκείνες καρδιὰς ποῦ εἶχαν ἀκόμα μιὰ σταλαματιὰ πίστη και βλέπανε μέσα στὸ νοῦ τους τὴ φάνη μὲ τὸ οὐράνιο Βρέφος στὴν ἀγκαλιά τῆς χαριτωμένης του μάνας.

Ὅσο γιὰ τὸν Πᾶτερ Νικόδημο, δὲ μοῦ φαίνεται νὰ εἶταν πολὺ συγκινημένος, Θεὸς συχωρέστωνε, γιατί πολὺ καλά τὸ θυμοῦμαι ποῦ πηγαινοντας πρὸς τὸ Ἅγιο Βῆμα, ἔγνεψε τοῦ Καντηλανάφτη νὰ σβύση ἕνα κερὶ ποῦ ἔσταζε στὸ μανάλι ἀπάνω.

Ἐκεῖ λοιπὸν ποῦ κοιτάξα τὴ λειτουργία, κι ἄκουγα τοὺς ψαλτάδες, και τὰ παιδιὰ ποῦ τραβοῦσαν τὸν ἴσιο (ἂν και στραβά οἱ πιώτεροι), σὺβ' ἡ μάνα μου και μοῦ λέει στ' αὐτί:

— Νὰ ἡ Λενιώ, ποῦ ἤθελες νὰ τὴ δῆς. Ἐρχεται πρὸς ἐμᾶς μὲ τὴ μάνα της. Κοντὰ μας θά σταθοῦνε σήμερα.

Ξεχνῶ ἀμέσως τίς ψαλμωδίες, και γυρίζω νὰ δῶ τὴ Λενιώ.

Ἐνα κοριτσάκι κάτι ἀψηλότερο ἀπὸ μένα, μὲ ξαθουλὰ μαλλιά, μάτια χαμηλωμένα, γελαζόμενα χεῖλη, νόστιμα ἂν και φτωχικὰ φορεμένο, κ' ἐν' ἄσπρο μαντιλάκι στὸ χέρι. Ἡ μάνα της, μαγουλικωμένη και μαυροφόρα, ἀκολουθοῦσε κατόπι της. Ἦρθαν και στάθηκαν πλάγι μας. Ἄζωντάνευε τῆς Παναγίας ἡ εἰκόνα, κ' ἤρχουνταν ἔτσι νὰ σταθῆ κοντὰ μου, δὲ θά μὲ γλυκοτρόμαζε πιώτερο. Τί εἶταν αὐτὸ ποῦ μῆκε μὲς τὴν καρδιά μου, και τὴν ἔκαμε τρυφερὴ σὰ βλαστάρη! Δὲν μπορούσε νὰ εἶναι ἀγάπη, πρέπει νὰ εἶταν ὁ ἀνθὸς τῆς ἀγάπης, ἕνα μοσκοβότανο, ποῦ φύτρωνε ἀπάνω στὸ μῖσος. . . . εἶχα μπροστὰ μου μιὰ ἥρωίδα, μιὰ ψυχὴ ποῦ τὴ διάλεξε ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἀγάπη ἀπὸ δέκα χρονῶ, και νὰ τὴ γλυτώσῃ μ' ἕνα παράξενο θᾶμα. Καὶ πῶς μπορούσα νὰ μὴν τὴ λατρεύω! Ἐβλεπα πῶς εἶταν ὅλα ἀλήθεια, και τῆς Ἄννουλας τὸ τραγούδι, και τὰ λόγια τοῦ γέρο Βασιλῆ, και τῆς μάνας οἱ ἱστορίες. Δὲν εἶταν ἡ Λενιώ καμιὰ Νεράϊδα ἢ Βασιλοπούλα ἀπὸ κείνες ποῦ μᾶς μαγεύουν κοντὰ στὴ φωτιά τὸ χειμῶνα. Τᾶβλεπα μπρὸς μου τὰ γαλανὰ της τὰ μάτια, τὸ λαμπερὸ μέτωπό της, και τὰ ξαθουλὰ της μαλλιά.

Τέτοια πρέπει νὰ κρυφοπετοῦσαν πολλὰ μέσα

στὸ νοῦ μου, σὰ μὲ τραβῆξε ἡ Ἄννουλα νὰ μοῦ πῆ πῶς δὲ στέκουμουν ἴσια πρὸς τὰ κονίσματα. Ἐύπνησ' ἀπὸ τὸνειρό μου, ἀνασήκωσα τὰ μάτια μου νὰ δῶ τὴν Ἄννουλα και τὴν Ἐλένη, και τὴ βλέπω νὰ χαμογεᾷ και κείνη κοιτάζοντας πρὸς ἐμένα. Κατάλαβα πῶς πρέπει νὰ τοὺς ἔδειξα ὅλη μου τὴν καρδιά. Τραβῆχτηκα κοντὰ στὴ μάνα μου, και προσπαθοῦσα νὰ βλέπω πρὸς τὰ κονίσματα.

Δὲν ἄργησε ἡ ἀπόλυση, τώρα ποῦ εἶχα τὴν Ἐλένη κοντὰ μου. Δὲν τὸ πιστεῦα πῶς ἦρθε ἡ ὦρα γιὰ τὸ ἀντίδωρο, και πῶς γύριζε ὁ κόσμος στὰ σπίτια του. Ἄλλος εἶταν ὁ μαχαλᾶς της, κι ἄλλη ἡ γειτονιά της. Πῆρα τὸ δρόμο μας μὲ βαρεῖα και λυπημένη καρδιά.

Η' - Πρωτοχρονιά.

Δὲ σᾶς ἀφίνω, παλιά μου χρόνια! Θὰ σκαλιζῶ, θὰ ξετροπῶνω, και θ' ἀραδιάζω. Ὅπου βροῖσκω χαρὲς κι ἀγάπες, πίκρες και λύπες, ὄνειρα κι ἀπελπισιὲς, θὰ ξετυλίγω και θὰ δείχτω τὰ ταπεινά μου αὐτὰ ψυχικὰ φυλαχτήρια. Ἄ δὲ σ' ἀρέσουν, πῆγαине μπρὸς. Θὰ δῆς παρακίθε κι ἄλλα. Νὰ σὲ χαρῶ ὅμως, ἀνυπόμονε πατριώτη, μὴν τὸ κάμης αὐτό. Κάλλιο νὰ μῆς στο τὸ περιβόλι, νὰ κοιτάξης τὸ δέντρο, και νὰ κόψης ἀπὸ τὰ κλωνιά του τὸ παρικό, παρὰ νὰ τὸ βρῆς ἔτοιμο κομμένο μέσα στὸ πιάτο. Δὲν ἔφαγες ποτέ σου σταφύλια μέσα στ' ἀμπέλι; Δὲν εἶχες ποτέ σου ἀμπέλι, τὸ χειμῶνα κούτσουρα ἀράδες ἀράδες, ὕστερα ν' ἀρχίξῃ νὰ πρασινίξῃ, νὰ βγάλῃ τὰ χνουδωτὰ σημάδια τῆς νιότης, νὰ πετᾷ βλαστάρια και νὰ κλαδῶνῃ, κατόπι ν' ἀνθίξῃ και νὰ κρεμιένται τὰ χιονάτα λουλουδία των, ἔπειτα μικρὲς μικρὲς ἀγορίδες, κι αὐτὲς νὰ μεγαλώνουν και νὰ γίνονται σιγὰ σιγὰ κόκκινες ὥσπου νὰ καταντοῦνε μελάτα σταφύλια; Πές μου, δὲν ἔφαγες ποτέ σου τέτοια σταφύλια, ποῦ τὰ εἶδες νὰ μεγαλώνουν και νὰ ὀριμάζουν; Χαμογεᾷς, θαρρῶ. Ἐχε λοιπὸν ὑπομονή, και κατέβαινε τώρα στ' ἀμπέλι ποῦ πρασινίξει, ἴσως δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ καταλάβῃς ἀπὸ σταφύλι κατόπι.

Ποῦ νὰ ἱστορήσω μιὰ χριστουγεννιάτικη μέρα, και νὰ μὴ θυμηθῶ τὴν πρωτοχρονιά! Καὶ πῶς νὰ μὴ θυμηθῶ τὴν πρωτοχρονιά ἐκείνου τοῦ χρόνου, ποῦ φουσοῦσε ἡ νοτιὰ σὰ δαιμονισμένη, ἡ θάλασσα φούσκωνε σὰ νὰ γύρευε νὰ μᾶς φάῃ, τὰ κεραμιδία πέφτανε σὰ χαλάζι, σφύριζαν τὰ παραθύρια και τὸ σφύριγμα τοὺς ἀνεβοκατέβαινε σὰν τσιριχτὸ γυναικίως ποῦ τὴν ἐπίασαν πόνοι; τέτοια εἶταν ἡ πρωτοχρονιά ἐκείνη, τέτοια εἶταν κ' ἡ παραμονὴ της. Τὴν περάσαμε μοναχοί, καθὼς πάντα. Μὲ τίς γενιὲς τοῦ πατέρα μου φιλιὲς δὲν εἶχαμε. Φίλο και συγγενῆ ἄλλον δὲν ξέραμε παρὰ τὸ γέρο Βασιλῆ, τὸ χρυσὸ τὸ γέρο Βασιλῆ. Εἶταν κι αὐτὸς ξένος ἐδῶ. Χαροκαμένος

χρόνια καὶ χρόνια, ἄλλο σπιτικό δὲν εἶχε παρὰ τὸ δικό μας.

Ἦλθε λοιπὸν τὴν παραμονὴ ἐκείνη ῥοδοκόκκινος, γελαστός, μὲ τὰ κεριακάτικα του, μὲ τὴν ὀλόρθια του φέσα, καὶ μὲ τὸ κάτασπρό του μoustάκι, νὰ ρίξη τὰ λιόφυλλα στὴ φωτιά καὶ νὰ μᾶς πῆ τὴν καλὴ μας τὴν τύχη.

Ἡ ἀδερφή μου ἡ μακαρίτισσα μπαινόβγαιναν καὶ συγύριζαν τὸ τραπέζι, καὶ ὁ γέρος μὲ κρατοῦσε καθισμένον στὰ γόνατά του καὶ μοῦ τραγουδοῦσε. Θαρρῶ πῶς τ' ἀκούγω ἀκόμα τὰ πονεμένα τραγουδία του. Ἄς μπορούσε νὰ περάση μιὰ μικρὴ χάρη τους σ' αὐτὲς τίς φυλλάδες, νὰ ποῦμε πῶς ζῆ ἀκόμα ὁ γέρο Βασίλης :

Καὶ τραγουδῶντας ἦρθε ἡ βασιλόπηττα. Τὴ βάλανε στὴ μέση τοῦ τραπεζιοῦ. Πῆρε ἡ μακαρίτισσα τὸ μαχαίρι καὶ ἄρχισε νὰ κόβη τίς μερίδες : Τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας, τ' ἄη Βασίλη, ὅλης τῆς φαμελιάς, τῶν φτωχῶν, κ' ὕστερα στάθηκε ἔμενε μιὰ μερίδα ἀκόμα.

— Τίνος νὰ τὴν ποῦμε αὐτή ;

— Τῆς Λενιώς, φωνάζω ἐγώ.

Καὶ γέλασαν ὅλοι, καὶ τὴν εἶπαν τῆς Λενιώς τὴ μερίδα ἐκείνη. Ἐπειτα ζητήσαμε τὸν ἀσημένιο παρᾶ. Καὶ βρέθηκε ὁ παρᾶς στὴ μερίδα τοῦ γέρου. Ὁ καημένος λυπήθηκε ποῦ δὲ βγήκε σὲ μᾶς, κ' ἤθελε καὶ καλὰ νὰ τὸν χῶση σὲ μιὰ δική μας μερίδα.

Κ' ὕστερα ὕστερα χύσαμε καὶ τὸ μέλι στὴν πῆττα καὶ φάγαμε. Καὶ σὰ φάγαμε, καθήσαμε κοντὰ στὴ γωνία, καὶ ρίχταμε τὰ λιόφυλλα στὴ φωτιά, νὰ πηδήξουν καὶ νὰ μᾶς ποῦν τὴν καλὴ μας τὴ μοῖρα. Καὶ σὰν ἔγεινε κι αὐτὸ, γλεντίσαμε μὲ τὰ λόγια, μὲ τὸ παιχίδι, καὶ μὲ τὸ τραγοῦδι τ' ἄη Βασίλη. Ἡ νοτιὰ σφύριζ' ἐξω φρενιασμένη, καὶ μεῖς τραγουδοῦσαμε. Κ' ἔτσι ἀποκοιμήθηκα, καὶ σὰν ξύπνησα, χτυποῦσε τὸ σήμαντρο τῆς πρωτοχρονιάς.

Τὴ θυμοῦμαι πολὺ καλὰ τὴ χαρομένη κείνη μέρα. Τί ; φοβᾶσαι μὴν τύχη καὶ τὴν ἱστορήσω ; Μὴν τύχη καὶ πῶ τί φάγαμε κ' ἤπιαμε, πόσοι ἦρθανε νὰ μᾶς τραγουδήσουν τὸν ἄη Βασίλη, πόσα ῥόδια κατεθάσαμε ἀπὸ τὸ ῥάφι, πόσα γλυκὰ βγάλαμε ἀπάνω στὸ δίσκο ; Καλὰ, ἄς σοῦ κάμω αὐτὴ τὴ χάρη, καὶ ἄς μὴ σοῦ τὰ πῶ. Νάρθης ὁμως μαζί μου νὰ πᾶμε κάτω στὸ δρόμο τῆς σκάλας, ἐκεῖ κοντὰ στὸ γκρεμνὸ, ποῦ πῆγα μαζί μὲ τὸ γέρο τ' ἀπομεσήμερο, νὰ δῶ τὸ κακὸ ποῦ ἔγεινε μέσα στὴ θάλασσα. Ὅλο τὸ χωριὸ εἶταν ἐκεῖ μαζεμένο καὶ κοίταζε. Τί νὰ κοίταζε ! Τ' ἀγριεμένα τὰ κύματα ; Τὰ θλωμένα βουνὰ ἀντικρῦ ; Τίς μπόρες ποῦ ἀρμενίζανε μακριὰ κ' ἔδεναν τὴ θάλασσα μὲ τὸν οὐρανὸ ; Κανέν' ἀπὸ αὐτὰ δὲν κοίταζαν. Τὰ μάτια τους εἶταν ἀπάνω σὲ δυὸ κατάρτια ποῦ στεκότανε μισογερμένα ἀπάνω στὰ κύματα, μ' ἀνοιγμένα πανιά. Ἡ γολέττα, ἡ

ἄγκουρά της, τ' ἀμπάρια της, εἶταν ὅλ' ἀποκάτω. Τὰ εἶχε καταπιωμένα ἡ ἀχόρταγη θάλασσα. Εἶταν κι ὁ Καπετὰν Μουσταφᾶς ἐκεῖ κάτω. Κ' οἱ ναῦτες του, κ' οἱ βλαστημιές τους, ὅλα πνιγμένα. Μόνον ποῦ εἶτανε ῥηχὰ τὰ νερὰ, κ' εἰμειναν τὰ κατάρτια ἀπ' ἐξω, καὶ τᾶδερνε ὁ ἄνεμος καὶ τοὺς σάλυε τὸ μνημοῦρι τους. Ὡς καὶ νεκροὺς δὲν τοὺς ἄφινε ἡ φουρτούνα.

Σὰ μεγάλωσα, καὶ συλλογιόμουν ἐκεῖνο τὸ περισταστικό, ἔλεγα, ἴσως κάτ' ἤθελε νὰ μᾶς πῆ ὁ ἄη Βασίλης ἐκείνη τὴ μέρα.

Μὰ σὰ γέρασα, εἶπα κρῖμα στὸν καημένο τὸν Καπετὰν Μουσταφᾶ, δὲν εἶτανε σημάδι τοῦ ἄη Βασίλη, εἶταν ἡ κακὴ του ἡ τύχη καὶ πνίγηκε Κρῖμα στὸν Καπετὰν Μουσταφᾶ !

[Ἐπεται συνέχεια]

ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Κρίσις

Ὅταν ὁ Βολταίρος ἔμαθε περὶ τινος φίλου του τὸν ὅποιον ἐπήγει δημοσίᾳ, ὅτι αὐτὸς ἀπεναντίας τὸν ἐκακολόγει, εἶπε χωρὶς νὰ ταραχθῆ διόλου :

— Πιθανὸν ν' ἀπατώμεθα καὶ οἱ δύο· δι' αὐτὸ, φαίνεται, καὶ ὁ κόσμος δὲν μᾶς πολυπιστεῦει.

Ἡ ἔτοιμος αὐτῆ, ἡ φυσικὴ καὶ μεσοτάτη εὐφυλογία χαριέντως στιχουργημένη — ἰδοὺ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ ὁποίου ἐξητήθη ἡ μετάφρασις. Οἱ τότε ἔνδοιασμοὶ καὶ οἱ συλλογισμοὶ τοῦ Κ ρ α ν ἰ ω ν ο ς (Ἀθηνῶν) μᾶς φαίνονται παρακεκινδυνευμένοι, ἀστοχωτάτη δὲ ἡ ἐπινοία του, καθὼς καὶ τῆς Π ρ α ξ ἰ ν ὄ η ς (Κωνσταντινουπόλεως) νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς ἐρωτικὸν καὶ νὰ περιορίσῃ— ἔχι μάλιστα διὰ στίχων ἀπόγων — τὴν ἀρκετὰ εὐρεῖαν ἐννοίαν του. Ἀπεναντίας νομίζομεν ὅτι ἔπρεπε ὅπως εἶνε νὰ μείνη σκοτεινὸν καὶ νὰ ὑπονοητὰ περισσότερον ὡς πρὸς φίλον ἀπευθυνόμενον, ἐκ τοῦ εἰδους τοῦ φίλου τοῦ Βολταίρου, φίλου ἐκ τῶν σημερινῶν, παιγνιώδες μὲν ἀλλὰ δηκτικὸν καὶ σατυρικὸν κατὰ βάθος στιχοῦργημα. Ἡ διὰ παιγνιώδους φράσεως ἀπόδοσις τοῦ τοιοῦτου βάθους ἦτο τὸ δυσκολώτερον πρόβλημα διὰ τοὺς μεταφραστάς, ἐκ τῆς ἑκατοντάδος τῶν ἑποίων ὁμολογοῦμεν ὅτι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην οὐδεὶς μᾶς ἠυχάριστησεν. Ὁ μόνος ὁ ὁποῖος ἐπλησίασεν εἶνε ὁ ἐκ Κων/πόλεως Ibis τοῦ ὁποίου ἡ ἐλευθέρα μετάφρασις ἐνέχει τι τὸ φαιδρὸν καὶ συγχρόνως ἐγγικτικόν :

Σ' ὅλους κακὸ γιὰ μένα λὲς
ποῦ λέγω τὸ καλὸ σου.
Μὰ καὶ τῶν δυὸ μᾶς οἱ ψευτιές
κολλοῦνε, 'στὸ Θεὸ σου ;

Ἐκτὸς ἐὰν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν πρέπη νὰ κατατάξωμεν καὶ τὸν ἐκ Κρήτης κ. Ἡρ. Νιωτάνην, τοῦ ὁποίου τὸ ἀπειρότεχρον τετράστιχον ἐνέχει κάτ' ἐκ τῆς πρωτοτύπου χάριτος ἐν τῇ κατασκευῇ, καὶ τὴν μνημονευθεῖσαν Π ρ α ξ ἰ ν ὄ η ν, τῆς ὁποίας ἰδοὺ πόσον περίεργος εἶνε ἡ μετάφρασις :